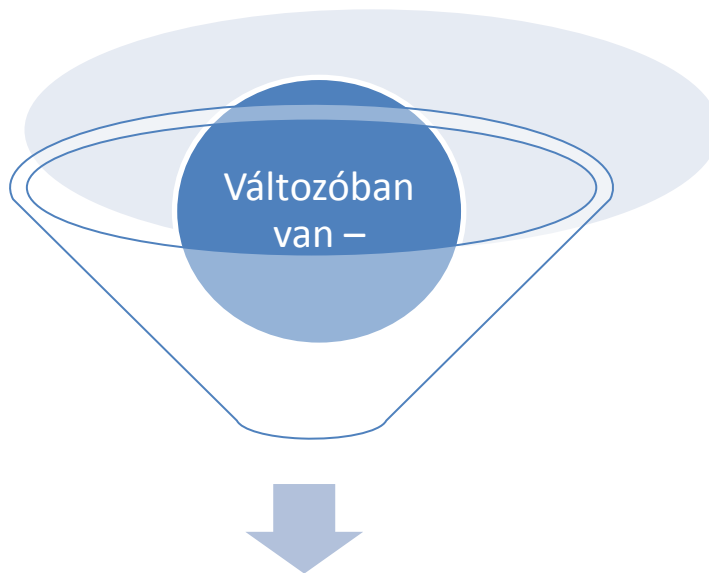

„Reflektív szociális képzési rendszer a 21. században”

A TÁMOP – 5.4.4.-09/2-C-2009-0008 számú projekt bemutatása

Szöllősi Gábor
egyetemi docens,
a projekt szakmai vezetője

Miért érdekelheti a szociális szakmát egy képzésfejlesztési projekt?

- a munkaerő-piaci szegmens, amelyben a szociális szakemberek megjelennek
- a szociális szakmai tevékenység jellege és irányítása
- a szociális képzések rendszere

A szociális szolgáltatások munkaerőpiaca

A szociális szakmák illetve hivatások

A gondozási / jóléti területen működő foglalkozásokat szemiprofesszióknak szokták nevezni. Az új hivatások nélkülöznek valamelyik lényeges attribútumot. (Etzioni)

A minta a szociális munka – de a szociális munka nem mindenhol egységes. A gondozási szakmák jellemzője az ellentmondásos helyzet a fizetett és a nem fizetett munka között.

Eltérő, hogy e foglalkozások esetében van-e

- állami szabályozás
- védett megnevezés
- egységes vizsga
- szakmai szervezet
- etikai kódex

A szociális munka professzionális és társadalmi igazságosság projektje

A társadalmi igazságosság projektje: megváltoztatni azokat a viszonyokat, melyek az emberiszennvedést okozzák

Professzionális projekt: a szociális munkát hivatássá kívánja alakítani, versengve más foglalkozásokkal

Eredmény: A társadalmi igazságosság-diskurzus a professzionalizációs törekvéseket legitimáló eszközzé válik

(Jeffrey J. Olson)

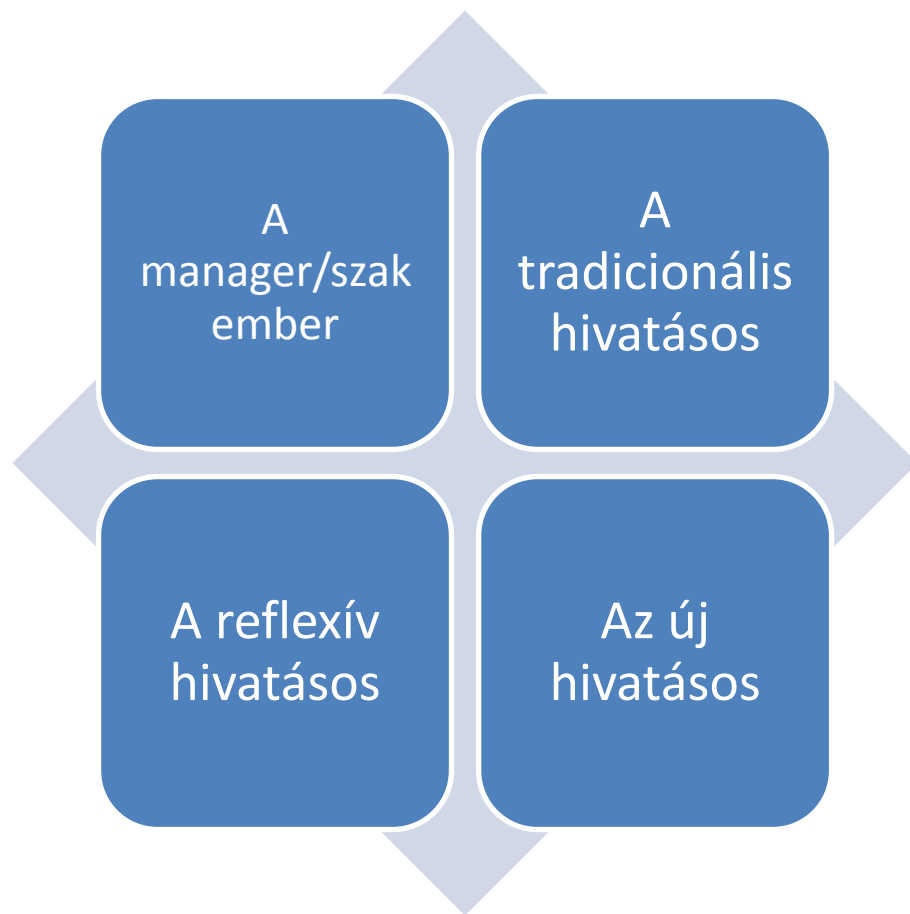
A szociális szolgáltatások racionalitása (Mykings)

Gondozási racionalitás szerint
működő rendszer

Bürokratikus racionalitás
szerint működő rendszer

Költség-haszon racionalitás
szerint működő rendszer

A professzionalizációs stratégiák típusai (Theobald)

A szociális szakmai tevékenység irányítása

New public management

Menedzseri igazgatás

Kontraktualizáció

Teljesítmény-indikátorok

Audit-típusú ellenőrzés

A deprofessionalizációs tézis finomítása

A kormányzás új módszereiről van szó

Nincs éles ellentét a managerializmus és a professzionális autonómia között.
(„puha bürokrácia” - „puha kényszerítés”)

A formalizálás erősíti a szakmaiságot.

A szakemberek és az intézmények autonóm cselekvők

A deprofesszionalizáció erői Magyarországon

Az állam jóléti szerepének átalakulása (privatizáció vs. centralizáció)

A szakmák bürokratikus alakítása (munkaköri előírások, alapvizsga, szakvizsga)

A szakmák szétesése kompetenciákká (szakképzés)

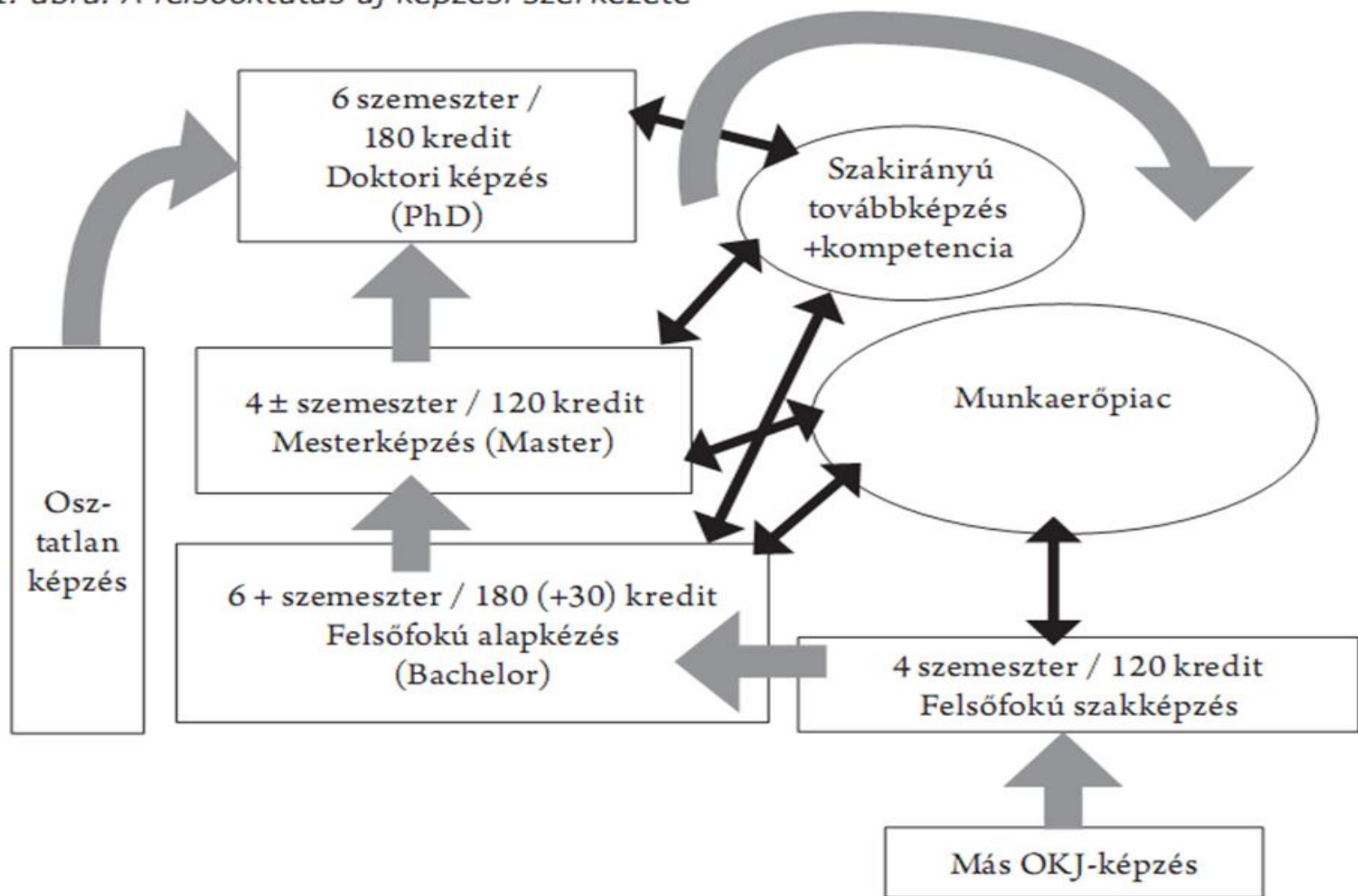
Standardok megfogalmazása, minőségbiztosítás

Hatékony gyakorlat folyjon kiszámíthatatlan és komplex környezetben, melyben a biztos és változtathatatlan tudás lehetősége és kívánatossága megkérdőjeleződik

Érték-alapú szolgáltatást nyújtsanak egy egyre inkább technokratává váló környezetben

Megőrizték a hivatás pozícióját és a hitelességét egy olyan környezetben, mely fokozottabb felelősséget és átláthatóságot követel

1. ábra. A felsőoktatás új képzési szerkezete

Forrás: Veres, 2006

A reflektív szakember olyan szakember, aki rendelkezik azzal a kompetenciával, hogy elemezze cselekvéseit, és azokból következtetéseket vonjon le a jövőbeli cselekvéseire nézve.

A koncepció Donald Schön-től származik (*The Reflective Practitioner, 1983*)

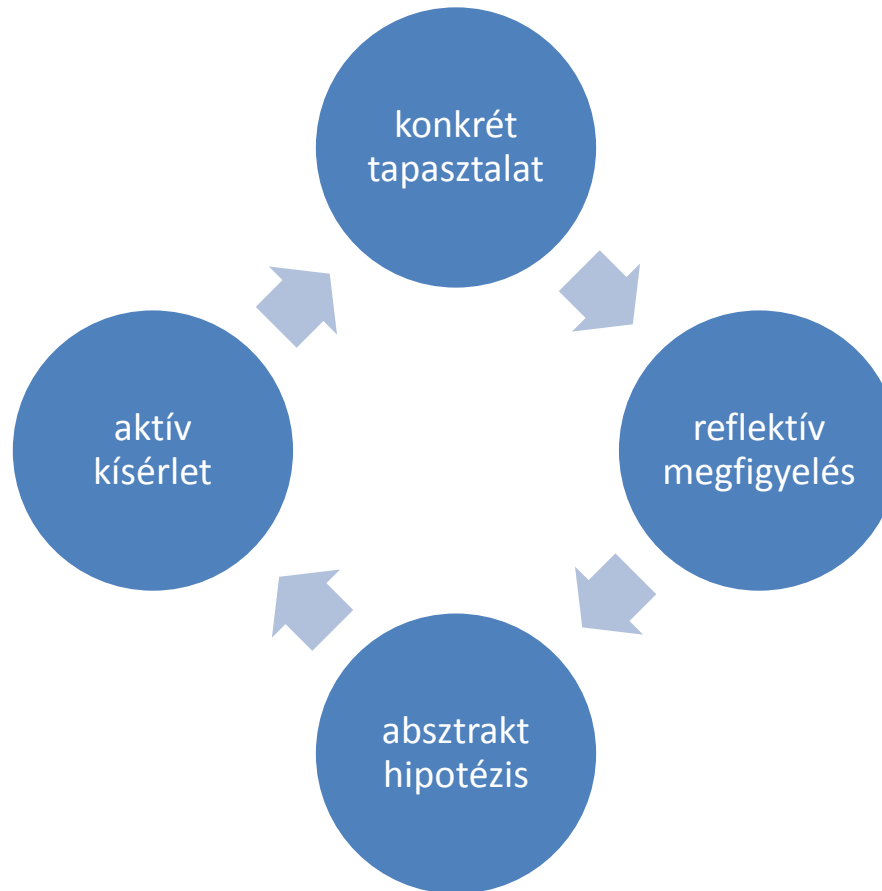
Reflexió az akcióban (reflection-in-action)

Reflexió az akcióról (reflection-on-action)

A reflexió a gyakorlati tapasztalat áttekintésének a folyamata, annak érdekében, hogy leírják, értékeljék, és így tájékozódásra használják a gyakorlatból eredő tanulságokat (Reid 1993)

A reflexivitás az a folyamat, melyben képes vagy reflektálni arra, ahogyan saját feltevéseid és cselekvéseid hatást gyakoroltak a helyzetre, és így módosították a gyakorlatodat a reflektív folyamat közvetlen eredményeként. (Fook 1999)

A reflektív tanulási ciklus szakaszai

A reflexió modelljei

A tapasztalatokra történő reagálás nem feltétlenül eredményez reflektív tanulást; a reflexió pedig nem feltétlenül kritikai

A reflexió három szakasza(Scanlon, Chernomas, 1997.)

- tudatosság
- kritikai elemzés
- új perspektíva

A reflexió három szintje (Wong et al. 1999.)

- nem-reflektálók (megszokás, megértés,)
- Reflektálók (tartalom, folyamat, tartalom és folyamat)
- kritikai reflektálók (előfeltevésekre való reflektálás)

A reflektív kompetencia és fejlesztése

A reflektív tanulás – módszer a tanuláshoz

A reflektív tanulás – módszer a reflexív praxishoz szükséges kompetenciák kialakításához

A kritikai reflexió tanítása – módszer a praxishoz kritikusan viszonyulni képes szakember képzéséhez

A szociális munkás hallgatóknak nem csak a szociális munka empirikusan mérhető aspektusait kell megismerniük, hanem a szociális munka intuitív aspektusaiban is jártassá kell válniuk:

- A személyes viszonyulások a tanuláshoz integráns elemei
- A személyes konstrukciók befolyásolják felfogásunkat a világról
- Kulturális kontextusunk befolyásolja a világról alkotott felfogásunkat
- Az oktatásnak és a tanuláshoz vannak intuitív elemei

Minden reflektív tanulás a tapasztalatból indul ki. A tapasztalat szerezhető terepgyakorlaton, kutatás révén, különféle személyes élményekből, modellkísérletekből, sőt elméleti jellegű aktivitás által is.

Kérdés, miként strukturálható a tapasztalat, hogy reflektív tanulást eredményezzen?

Jellegzetes eszközök:

- Reflektív portfólió
- Reflektív napló
- Tanulási szerződés
- Kritikus incidens elemzés
- Reflektív tanulócsoporthoz, tanuló partnerek

A reflektív tanulás előnyei

- Lehetővé teszi az egyéni tapasztalatok elemzését és az azokból való tanulást
- Fejleszti a kritikai gondolkodást,
- Növeli a tanuló autonómiáját a tanulási folyamatban
- Jobban alkalmazkodik a felnőtt tanulók helyzetéhez
- Írásos bizonyítékul szolgál az egyén szakmai fejlődésére, segítve munkaerőpiaci elhelyezkedését
- Kompetenciát alakít ki az élethosszig tartó tanulásához
- Szakmai kompetenciát alakít ki a reflektív praxishoz

Célok a szociális professziókkal kapcsolatban

- A hivatását reflexív módon gyakorló szociális szakember modelljének megfogalmazása, a hallgatók képzése és a gyakorló szakemberek továbbképzése során történő alkalmazása.
- A karrierjét reflexív módon tervező és építő szociális szakember modelljének megfogalmazása, a hallgatók képzése és a gyakorló szakemberek továbbképzése során történő alkalmazása.

Célok a szolgáltató rendszerrel kapcsolatban

- Olyan szakemberek képzése, akik képesek mind az autonóm szakmai cselekvésre, mind pedig a konkrét rendszeren belül rájuk háruló feladatok teljesítésére.
- Olyan kompetenciák biztosítása, melyek mind az adott rendszeren belüli tevékenységre, mind pedig a rendszer fejlesztése érdekében végzett tevékenységre egyaránt kiterjednek.

Célok a képzési rendszerrel kapcsolatban

- Adaptív rendszer kialakítása, mely támogatja a leendő vagy már dolgozó szociális szakembereket karrierjük tervezésében.
- A létező képzési rendszeren belül a rendszerszintek közötti továbblépés megkönnyítése.
- A konstrukció A) B) és C) komponensei keretében feltárt szükségletek kielégítését szolgáló új képzések, képzési modulok kifejlesztése (
- Idegen nyelvű, illetve nemzetközi képzési elemek alkalmazásával annak lehetővé vétele, hogy a szociális szakemberek megjelenjenek a nemzetközi munkaerőpiacon.

Célok a képzés tartalmaival és módszereivel kapcsolatban

- A képzések filozófiájának továbbfejlesztése, (különösen a reflexív gyakorlatot folytató szakember modellje és a karrierjét reflexív módon tervező szakember modellje tekintetében)
- A konstrukció A) B) és C) komponensei keretében azonosított kompetenciák beépítése
- Korszerű tanulásirányítási módszerek adaptálása és alkalmazása
- A célokhoz illeszkedő mérési, értékelési módszerek adaptálása és alkalmazása

Tevékenységek

Új szociális képzések kimunkálása és beindítása

Szakirányok, illetve speciális modulok kidolgozása és alkalmazása

A kialakítandó képzések támogatása a szakmai szükségletek felmérése és a képzési kapacitások összehangolása, a szakmai intézmények, szervezetek és a képzőintézmények összefogása révén.

Modulrendszerű szociális szakképzés

A képzésfejlesztésben résztvevő szakemberek képzésmethodikai továbbképzése.

Idegen nyelvű szakmai képzési elemek fejlesztése

Tananyag-adaptáció, tananyagfejlesztés, tartalomfejlesztési tevékenység:

A kidolgozott képzések, tananyagok kipróbálása a gyakorlatban

A „jó képzési gyakorlatok és képzési módszertanok” dokumentálása.

Köszönöm a figyelmet!